

בנין יעקב

פרשת אמור

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת אמור

- ג.....חינוך הבנים.....ג
ז.....ונקדשתי בתוך בני ישראל - מצות קידוש השם.....ז

אייר תשפ"א

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שובבי"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת אמור

חינוך הבנים

להזהיר הגדולים על הקטנים

בפרשתן (ויקרא כא א) "ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו". ופירושו רש"י הטעם שכפל הכתוב 'אמור ואמרת' והיה די לומר 'אמור אל הכהנים' אלא אמור להזהיר את עצמן, ואמרת אליהם להזהיר הגדולים על הקטנים.

וייש לעיין דלכאורה לא מצינו בפרשה זו איזה ענין מיוחד ששייך דייקא לקטנים, ואם כן מה בא הכתוב להדגיש כאן באומרו 'להזהיר גדולים על הקטנים', ובפרט שבפשטות הרי ענין 'להזהיר גדולים על הקטנים' היא הוראה כללית הנוגעת אצל כל מצוות התורה הקדושה, ומדוע אם כן נרמז אזהרה זו דייקא בפרשת טומאת הכהנים.

יסוד החינוך - דוגמא אישית

וראיתי מתרצים, על פי הכלל הידוע, והוא אחד מעיקרי היסודות במסילות החינוך, שכדי שיוכל האדם להצליח בחינוך בניו ובנותיו בדרך הישר, ולהדריכם לתורה ועבודה כראוי וכדת, בראש וראשונה חובה עליו לשמש כדוגמא אישית, כלומר שתחילה צריך הוא עצמו לשפר את הנהגותיו וכל תהלוכותיו בבית ובחוק, כדי שממנו יראו וכן יעשו בניו אחריו.

כי הלוא מילתא דפשיטא היא שלא יתכן שהאב יעמוד ויזהיר את בניו על גודל מעלת התפילה, ויעוררם על חובת קביעות המקום והזמן לתפילה וכדומה, בו בעת שהוא עצמו עומד ומפטפט עם חבריו מחוץ לבית המדרש בשעה שהציבור מתפללין. וכן על זה הדרך בכל מילי דשמיא לא שייך שהבן יקבל תוכחה מאביו, אם מעשי האב עצמו סותר את דברי התוכחה, כי הרי מטבע שהטביע הבורא יתברך בתולדת הבריאה הוא, שדרכו של בן להיות עוקב אחר מעשה אביו, ורגיל להביט ולהתבונן תמיד בכל תהלוכות אביו ולחכות מעשיו.

חיוב האב לדקדק במעשיו מצד מצות הינוך

נמצא שמלבד החיוב שיש על כל אשר בשם ישראל יכונה, לקיים את מצוות השי"ת ולשמור חוקיו, ומחויב לדקדק לקיים כל הנפסק בשולחן ערוך, הרי בנוסף לכך חייב בכל אלו גם מצד מצות הינוך, כי הרי על כל אחד מישראל מוטל לחנך את בניו ובנותיו שילכו בדרך התורה, וכאמור שמתנאי החינוך הוא, שידקדק במעשיו, וישמור את עצמו מכל דגנוד חטא, ולהקפיד על קלה כבחמורה, כדי שגם בניו אחריו ישמרו דרך ה', וגם כי יזקין לא יסיר ממנו.

חשש חילול השם אם אינו מתנהג בראוי

ולא עוד אלא שאם ח"ו לא נזהר האדם בכך, ועל ידי זה למד הבן ממעשיו ועות דרכו, הרי ניתוסף עליו האיסור החמור של חילול ה', כי כל מי שגורם שאחרים ילמדו ממעשיו המקולקולים ומדרכיו המעוותים, נכלל הוא בכלל החטא החמור של מחלל שם שמים, כעין מה שמצינו בדברי חכמינו ז"ל (יומא פו.) רבי יוחנן אמר היכי דמי חילול השם, כגון אם אני מהלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין, וילמדו ממני בני אדם להבטל מלימוד התורה ומהנחת תפילין. וביאור הדבר, כי כל אחד לפי ערך מדריגתו וכח השפעתו וכפי הערכה שיש לבריות אליו, כך תגדל אצלו יותר האחריות להזהר מעון חילול השם.

נמצא לפי זה שכל אחד לגבי בניו ובני ביתו הוא בדרגא של שמא ילמדו ממעשיו, כי הרי האב חשוב בעיני בני ביתו, ואם הוא מזלזל במצוות לעיני בניו ובנותיו, הרי בוודאי ילמדו ממעשיו, וכדרכן של בנים ללכת באורחות האב, ונמצא שם שמים מתחלל על ידו ח"ו.

וזתו הכוונה 'אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים' דהתורה הקדושה [כריש הפרשה אשר בה נאמרו כמה וכמה מצוות] מצוה לאיש הישראלי ומהירו על כל המצוות דהיינו שיקפיד על מצוות התורה בקפידה רבה, [ואכן לא קאי דייקא על מצות קדושת הכהנים], וממילא ילמדו ממנו אף הקטנים, וז"ש 'להזהיר גדולים על הקטנים' כי על ידי מעשי הגדולים וזהירותם במצות, ממנו יראו וכן יעשו אף הקטנים, ללכת בדרך הישר והרצוי.

חינוך באופן של ימין מקרבת

עוד מובא בספה"ק לבאר הפסוקים בדרך נפלא על ענין חינוך הבנים, 'אמור ואמרת להזהיר הגדולים על הקטנים', שבא הכתוב להורות בזה יסוד איתן בחינוך הילדים, שצריך לנקוט ולאחוז דייקא בדרך של קירוב ואהבה, להוכיח את הבן רק בלשון רכה ומתיקות, ולהאחיב את התורה והמצוות עליהם, שתהיה עבודת השי"ת ומעשה המצוות ערבים ומתוקים אצלם, ועל זה הדרך מובטח שתתקבל תוכחתו ויהיו דבריו נשמעים ונכנסים אל הלב.

והנה 'אמירה' רומז על אמירה רכה, כמאמר הכתוב (שמות יט ג) "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", וכפירש רש"י 'תאמר' בלשון רכה 'ותגיד' בלשון קשה כגידין.

וזתו הכוונה 'אמור ואמרת' להזהיר גדולים על הקטנים, כלומר שהתוכחה והזהרה לבניו תהיה דייקא באופן של 'אמור ואמרת' בלשון רכה המתישב על הלב, ויתחיל תחילה בדברים קלים ומתוקים המושכים את לבו הטהור, וכדברים המעוררים ומלהיבים לאהבת השי"ת ולקיים מצותיו, וידבר על לבו עד כמה מתיקה וחביבה היא התורה הקדושה, מתוקה מדבש ומנופת צופים, ועל זה הדרך ימשיך

מזן הקל אל הכבוד כפי דרגת הבן וכפי יכולתו לקבל, ללמוד לו אורחות חיים ודרך התורה, אך חלילה להכביד עליו מיד בתחילה בדברים קשים כגידין, כי אז יש חשש שלא יקבל דבריך וחלילה יבעוט בתוכחה, אמנם הנוקט בדרך של 'אמור ואמרת' להוכיח דייקא בלשון רכה, מובטח לו שישמע הבן ויקבל תוכחתו 'וגם כי יזקין לא יסור ממנה'.

והשי"ת יהא בעזרינו שנזכה לחנך את צאצאינו בדרך הישר והרצוי, ולהעמיד דורות ישרים מבורכים עובדי ה' מאהבה, ויגדלו ויצמחו לגדולי ישראל, ולא ימוש התורה מפינו ומפי זרעינו עד עולם אמן.

ונקדשתי בתוך בני ישראל – מצות קידוש השם

עיקר תפקיד האדם בעולמו – לקדש שמו יתברך

כתיב (ויקרא כב לב) "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם". הנה מפסוק זה ילפינן מצוות קידוש השם, כדאיתא ברמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"ה ה"א) שכל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל", וכן מוזהרין אנו שלא לחללו שנאמר "ולא תחללו את שם קדשי".

ומצוה זו היא עיקר תפקידו של האדם עלי אדמות, שיקדש שמו יתברך בכל תהלוכות חייו, וכמבואר בדברי החינוך (מצוה רצו) וכה דבריו: שורש מצוה זו ידוע, כי האדם לא נברא רק לעבוד בוראו, ומי שאינו מוסר גופו על עבודת אדוניו איננו עבד טוב, והרי בני אדם ימסרו נפשותם על אדוניהם, קל וחומר על מצות מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

סיפור נפלא על דרך משל להבין מהו העיקר ומהו הטפל

ועומק הדבר יוכן על דרך משל, על פי סיפור נפלא שסיפר הגה"צ ר' יצחק דוד גוטפארב זצ"ל, על יהודי אחד שלצורך פרנסתו נצרך לרכוש איזה מאשי"ן יקר שלא היה באפשרי להשיגו אלא מעבר לים, ונקבע שהמאשי"ן אמור להגיע בספינה בנמל חיפה ביום מסוים, ויהי בהתקרב אותו היום, שכר היהודי שליח אחד, ושלחו אל עבר העיר חיפה המרוחקת כדי להביא את המאשי"ן, והנה טרם יציאת השליח לדרך, נזכר היהודי המשלח, שיש לו איזה ידיד נעורים המתגורר בעיר חיפה, אשר זה זמן רב לא שמע אודותיו, ועל כן ביקש מאותו השליח

שבהיותו בחיפה יואיל בטובו ליכנס גם אל בית ידידו ולדרוש בשלומו, ואכן השליח הנאמן הבטיח שיקיים בקשתו.

אחר כמה ימים של טלטולי דרכים מצא השליח את עצמו בהעיר הגדולה חיפה, ומיד ללא שהויות מיותרות פנה לקיים את הבטחתו, ושם פניו אל עבר ביתו של אותו ידיד, אשר כמובן שמח שמחה גדולה לקראתו, ונתפתח ביניהם שיחה נאה ומוצלחת, כאשר הלה מתעניין בפרטיות על מצב חבירו ומה מעשהו, כדרכן של ידידים וחברים, וכעבור זמן מה נפרדו שניהם לשלום, והלה הודה לו מאוד על השליחות המרנינה, וכמובן אף הוא לעומתו שלח ומסר דרישת שלום חמה ולבבית, להביאו ולעלותו אל חבירו ירושלימה ת"ו, אך משום מה שכח השליח ופרח מזכרונו תכלית ביאתו, וכלל לא הפנה רגליו אל עבר הנמל לקחת את המאשי"ן היקר, אשר למטרתו עשה את כל הדרך הארוכה.

ויחי בהגיעו חזרה אל משלחו, מסר לו את פריסת השלום מחבירו וידידו, ואף סיפר לו על הביקור המוצלח, ואיך שהלה שמח שמחה גדולה לשמוע דרישת שלום ממנו. אך היהודי כלל לא שם לב לדבריו, אלא הישר פנה אליו בתמיהה-מדוע באת בידיים ריקות, היכן הוא המאשי"ן היקר אשר בשבילו נשלחת ועליו הוצאתי כל הוצאת הדרך. ענה השליח ברוב תמימותו ואמר אכן שכחתי להביא את המאשי"ן, אבל סוף כל סוף הרי הבאתי לך דרישת שלום חמה ומיוחדת, ולמה לא תשמח בכך.

נצטעק המשלח ואמר: מיפש שכמותך! וכי לשם הבאת דרישת שלום טרחתי את כל הטירחה הזאת, היעלה על דעתך ששילמתי כל הוצאות הדרך כדי לשאול בשלום חבר, והרי עיקר המטרה היתה להביא המאשי"ן היקר לי לצורך פרנסתי, ודרישת שלום לחבירי לא היתה אלא בקשה צדדית ומפלה ביותר, ואתה בכסילות לבך הפכת את המפל לעיקר והעיקר למפל.

והנמשל מובן, כי האדם נשלח לעולם השפל, לשליחות אחת ויחידה וחשובה ביותר, והיא, לקדש שמו יתברך בעולמו, וזהו עיקר תפקידו ומטרת חייו, אלא שלצורך הצלחת תפקידו ומשימתו עלי אדמות, צריך בדרך אנג להתעסק קצת גם בדברים גשמיים כדי חיותו. והנה האדם ברוב מפשותו עושה מן המפל

עיקר, ותחת שיעמול ויתעסק בתכלית חייו, מבלה רוב ימיו ברדיפה אחר מילי דעלמא להרבות הון ולהתעסק בדברים גשמיים, והעיקר נעשה טפל.

חומר עון חילול השם

והנה בחומר עון חילול השם הפליגו חכמינו ז"ל עד מאוד, וכמו דאיתא בגמרא (יומא פו.) מי שיש חילול השם בידו, אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורין למרק. אלא כולן תולין, ומיתה ממרקת, שנאמר (ישעיהו כב יד) "ונגלה באזני ה' צבאות אם יכפר העון הזה [-עון חילול ה'] לכם עד תמתון", וכן אמרו (קידושין מ.) 'אחד מזיד ואחד שוגג בחילול השם'.

עון חילול השם תלוי לפי ערך הערכתו בעיני הבריות

אמנם עון חילול השם אינו שוה אצל כולם באותה דרגה, אלא כל אחד לפי מעמדו ודרגתו צריך להזהר שלא יעשה פעולה שיש בה פחיתת כבוד שמים, כל אחד לפי מעלתו, וכמו שמצינו בגמרא (יומא פו.) שכל אחד מהתנאים אמר על עצמו איזה ענין מסוים שאצלו הוא חילול השם^[א], הרי לך שענין חילול השם תלוי לפי ערך הערכתו בעיני הבריות, ועל כן אדם חשוב צריך לנקוט בזה במשנה זהירות. וכמו שכתב ברמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"ה ה"א) שיש דברים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות

(א) כדאיתא שם בגמרא: היכי דמי חילול השם אמר רב כגון אני, אם אני לוקח בשר מהקצב ואיני משלם לו לאלתר, כי על ידי שאני מתאחר מלשלם הוא סבור שאני גזלן ובא לזלזל באיסור גזל, וזו היא עבירת חילול ה', שלומדים ממנו לחטוא. רבי יוחנן אמר כגון אני, אם אני מהלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין, וילמדו ממני בני אדם להבטל מלימוד התורה ומהנחת תפילין.

דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואף על פי שאינן עבירות הרי זה חילול את השם^[ב].

בענין קידוש השם אין דרך ממוצע

ואם אמור יאמר האדם מה לי להתעסק במדרגות רמות של 'קידוש השם', די לי בזה שאיני מחלל שם שמים, ואני את נפשי הצלתי מחומר עון חילול השם, אך האמת טעות היא בידו, כי בענין מצות קידוש השם לא שייך כדבר הזה, כי אין בזה דרך ממוצע, אלא או שהוא מקדש שם שמים ואז אשרי חלקו וגמולו, אך אם ח"ו מתרשל ונוטה ולו מעט מלהזהר שיהיו כמעשיו קידוש שם שמים, הרי מיד גובלת הנהגתו בחילול שמו יתברך.

ויסוד זה מדויק בלשון הכתוב "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם", דמשמע שכאשר האדם מקיים צווי ה' של "ולא תחללו" הרי תיכף ומיד מתקיים "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ולא שייך שיהיה

(ב) וזה לשון הרמב"ם: ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואף על פי שאינן עבירות הרי זה חילול את השם כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתרי, והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן, או שירבה בשחוק או באכילה ושתייה אצל עמי הארץ וביניהן, או שדבורו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קטטה וכעס, וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין, וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם, מכבד להן ואפילו למקילין לו, ונושא ונותן באמונה, ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתו, ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין, והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם, עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאווים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אמור ויאמר לי עבדי ישראל אשר בך אתפאר.

מצב של 'ולא תחללו' בלא שתתקיים 'ונקדשתי', וברגע שנחסר מעלת 'ונקדשתי' הרי ממילא מתהווה מצב של 'חילול'^[ג].

חובת הזהירות על מורא מקדש

והנה אחד מעיקרי הענפים של מצות קידוש השם, הוא ענין מורא מקדש, שהוא בכלל מצוות 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', שנצטוינו לשמור בשמירה יתירה על קדושת בית הכנסת, ושלא לדבר דברי חולין בבית המלך, ובפרט בעת שעומדים בתפילה, שאין לך חילול שמו יתברך גדול מזה. וכדאיתא בספר המצות להרמב"ם (לא תעשה מצוה סג) שהמחלל שם שמים ברכים, כלומר בפני עשרה מישראל, יש בזה איסור דאורייתא, ועובר על מה שכתוב בתורה "ולא תחללו את שם קדשי" וחמאו גדול מאוד.

ובן הזכיר זאת החפץ חיים זיע"א בספרו (פתיחה עשין ז) שכתב שהמדבר לשון הרע ורכילות בבית המדרש או בבית הכנסת, אזי מלבד האיסור של לשון הרע, הרי עובר נמי על מצות עשה של "ומקדשי תיראו" (ויקרא יט ל), ובית המדרש שלנו גם כן בכלל מקדש הוא, כמו שמבואר בפוסקים, וכדררשינין בגמרא (מגילה כט). על מאמר הכתוב (יהוקאל יא טז) "ואהי להם למקדש מעט" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל.

והנה נצטוינו בזה הפסוק לירא ממי ששוכן בו, ולכן אין מחשבין בו חשבונות, כי אם של מצוה, כגון קופה של צדקה וכדומה. וכל שכן דאסור בהם שחוק והתול ושיחה בטלה, ועל אחת כמה וכמה דאסור לדבר בהם לשון הרע

(ג) וכעין הגדרה זו מצינו בענין מעלת קדושת ישראל, שעל ידי העדר הקדושה ממילא מתגבר היפך הקדושה, ולא שייך שתהיה מצב של העדר שניהם, וכמו שהמליצו הקדמונים שמתעם זה קוראים את סדר פרשת איסורי העריות ביום הכיפורים, להורות ענין זה, שהשומר עצמו וזהו להתרחק מן הטמאה, מיד זוכה ומתקדש בקדושה עילאה כקדושת יום הכיפורים הנשגב והנורא.

או רכילות מפני אימת ה' יתברך השוכן בו, לבד מאסורו החמור העצמי, ובוה שמדבר, מראה בעצמו שאינו מאמין שהקדוש ברוך הוא ישרה שכינתו בבית הזה, עיי"ש.

אוי לו שמראה שאין הקב"ה נמצא בביתו ח"ו

ובוזהר הקדוש הפליג מאוד בגנות השח שיחה במלה בבית הכנסת, וכתב (פרשת תרומה) שמי שמדבר בבית הכנסת דברי חול אוי לו שמראה פרוד, אוי לו שגורע האמונה, כי מראה בזה, שאין אלקים ואינו נמצא שם, ואין לו חלק בו, ואינו מפחד ממנו, ונוהג בזיון בתקון העליון של מעלה, כי בית הכנסת מתקן כנגד המלכות העליונה^[ד].

ויתרה מכך מובא שהרמ"ק והאר"י הק' זיע"א, נמנעו מלדבר בבית הכנסת אפילו בדברי תורה, כדי שלא יבואו להגרר ולדבר אף דברי חול.

השח בשעה שהציבור מתפללין גורם שח"ו לא תקובל תפלתם

עוד מצינו בזה דברים מבהילים, שבעון זה מונע אף תפילות האחרים מלהעלות ולהתקבל, כמובא בספר עבודת ישראל להמגיד מקאזניץ זיע"א שכתב (ליקוטים לאבות פרק ה) שבודאי כל בית הכנסת ובית המדרש מכוון כנגד בית הכנסת ובית המדרש של מעלה, והתפילות עולין למעלה לבית הכנסת ולבית המדרש של מעלה.

(ד) וזה לשון הזהר הקדוש פרשת תרומה, מאן דאשתעי בבי כנישתא מלין דחול, וי ליה דאחזי פרודא, וי ליה דגרע מהימנותא, וי ליה וכו' דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן, ולית ליה חלקא בה ולא דחל מנה, ואנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעילא.

לבן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה, כי כשמדבר דברים בטלים דומה כמו שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו ואומר אדוני המלך אי אפשר לדבר עמך רק אדבר חפצי ובוזה הוי דוחק רגלי השכינה חס ושלום.

וממשיך הרה"ק וכתב דברים נוראים: שאף שאר העם המתפללין בכוונה תפילתן, גם כן יוכל להיות שלא תקובל חס ושלום תפילתם בעוון האחרים, ומכל שכן בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה שצריך לשמוע דברי הש"ץ, כי הוא דוגמת משה שעמד בהר סיני והשמיע הדיבור מפי הגבורה לישראל.

ובן כתב להדיא בספר יערות דבש וז"ל: השיחה בבית הכנסת וכל שכן בשעת תפילה, מונע התפילות מלהתקבל, לכן אל תתפלא כי כמה תפילות אדם מתפלל ולא נענה ה"ו, ומרובה מדה טובה.

והשי"ת יהא בעזרינו שנוכל לקדש שם שמים בכל תהלוכות חיינו, ולהיות זהירים בקדושת בית ה', ויתקבלו תפילותינו לרחמים ולרצון אמון.

